

พระวินยาธิการ: ตำรวจพระ

PHRAVINAYADHIKARA: THE POLICE MONK

พิชศาล พันธุ์วัฒนา^{1*}
Pitsarn Phanwattana

บทคัดย่อ

ตำรวจพระเป็นคำที่ชาวบ้านทั่วไปใช้เรียกพระภิกษุที่ดำรงตำแหน่งพระวินยาธิการที่มีความหมายว่า “พระที่ทรงไว้ซึ่งพระวินัย” มีหน้าที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจตรา ชี้แจง แนะนำพระภิกษุสามเณรให้ปฏิบัติชอบตามกฎกติกาที่กำหนด และนิมนต์พระภิกษุที่ปฏิบัติไม่ดีไม่ชอบมอบให้เจ้าอาวาส การปฏิบัติงานของพระวินยาธิการหรือตำรวจพระมีศูนย์ปฏิบัติการครอบคลุมเกือบทั่วทั้งประเทศแต่ผู้ปฏิบัติงานในหลายพื้นที่ยังขาดแคลนเนื่องจากขอบเขตอำนาจหน้าที่ของพระวินยาธิการที่บัญญัติไว้ในพระธรรมวินัยไม่ชัดเจน อีกทั้งขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ส่งผลให้การตรวจตราพระภิกษุ สามเณรกระทำไม่ได้ทั่วถึง ผู้มีอำนาจในเรื่องนี้ควรจัดให้มีสวัสดิการค่าตอบแทนหรือการพิจารณาเลื่อนยศตำแหน่งเพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่พระภิกษุที่ทำหน้าที่พระวินยาธิการ และที่สำคัญต้องกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่หรือบทบาทให้แก่พระภิกษุที่ปฏิบัติหน้าที่วินยาธิการให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม เนื่องจากตำแหน่งนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดูแลความเรียบร้อยของคณะสงฆ์ในพุทธศาสนาของสังคมไทย

คำสำคัญ: ตำรวจพระ พระวินยาธิการ การปฏิบัติงาน

ABSTRACT

The police monk is generally used to refer to people who served the monks “Phravinayadhihara” meaning “He expert in the disciplinary code” responsible for monitoring compliance with advisers monks and arrested the monks with bad practice or with conduct in violation of the code given. The performance of Phravinayadhihara or the police monk covers almost the entire country but the shortage of workers in many areas because the person who served the police monk had to sacrifice their comfort at work. This authority should provide compensation or welfare considerations

¹คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ จังหวัดนครปฐม

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: jodd0509@gmail.com

to boost up their morale because this position is vital to keeping order of the clergy in Thailand's Buddhist society.

Keywords: The Police Monk, Phravinayadhikara, The performance

บทนำ

คำว่าพระภิกษุตามคำศัพท์แปลว่า “ผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร” (สารานุกรมเสรี, 2559) ท่านทั้งหลายได้สละเพศฆราวาสออกบวชเป็นเพศบรรพชิตเพื่อที่จะได้ไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีก แต่สภาพแห่งความจริงตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันที่มีอาจปฏิเสธได้คือ ปัญหาพระภิกษุประพฤติตนไม่เหมาะสมกับการครองเพศบรรพชิต เป็นเหตุให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมของพระพุทธศาสนา ทำให้คนในสังคมเกิดความเสื่อมศรัทธาต่อพฤติกรรมของพระภิกษุที่ประพฤติหลากหลายเช่น พระภิกษุดื่มสุรา เล่นการพนัน อวดอุตริ เสพเมถุน ยังไม่นับเรื่องของพระปลอมที่เป็นปัญหาของพระพุทธศาสนาเช่นกัน ด้วยเหตุนี้พระสุเมธาธิบดีหรืออดีตเจ้าคณะกรุงเทพมหานครในขณะนั้นจึงจัดประชุมพระสังฆาธิการในระดับเจ้าคณะเขตทั่วกรุงเทพมหานครเพื่อร่วมพิจารณาหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว และมติที่ประชุมเห็นสมควรว่าควรจัดตั้งพระภิกษุผู้มีความเหมาะสมมาช่วยงานการปกครองของพระสังฆาธิการเพื่อแบ่งเบาภาระของพระสังฆาธิการที่ส่วนใหญ่อายุมากให้ช่วยแก้ไขปัญหการประพฤติไม่เหมาะสมของพระภิกษุสามเณร อันเป็นจุดเริ่มต้นของพระวินยาธิการหรือตำรวจพระ

แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

พระบุญทนต์ สีนวนนา ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการของพระวินยาธิการเพื่อความยั่งยืนของคณะสงฆ์ภาค 9 ในปี พ.ศ. 2559 ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการวิจัยการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการในภูมิภาคอื่น ๆ ด้วยเพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการวิจัยที่พบจากพระวินยาธิการที่ปฏิบัติงานต่างท้องถิ่น (พระบุญทนต์ สีนวนนา, 2559)

พระครูปลัดทะเล มหณณโว ศึกษาเรื่องบทบาทของพระวินยาธิการตามทัศนะของพระสงฆ์ในเขตพญาไทกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ.2553 ได้ให้ข้อเสนอแนะ 5 ข้อ (1) ควรมีการศึกษาทัศนะต่อบทบาทของพระวินยาธิการกรณีศึกษาในเขตอำเภอ จังหวัดใกล้เคียง และระดับภาคเพื่อให้ทราบข้อมูลที่ครอบคลุมและใกล้เคียงมากขึ้น (2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบต่อบทบาทของพระวินยาธิการในแต่ละอำเภอ จังหวัด เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างกันและนำไปสู่การปกครองของคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (3) ควรศึกษาเกี่ยวกับหน่วยงานที่มีการวางระเบียบของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับหน่วยงานของพระวินยาธิการ (4) ควรศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการในเขตต่าง ๆ และ (5) ควรศึกษาผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการต่อพระธรรมวินัย (พระครูปลัดทะเล มหณณโว, 2553)

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดบทบาทเป็นแนวคิดที่เน้นว่ามนุษย์จะแสดงพฤติกรรมตามความคิดเห็นหรือทัศนคติที่เป็นผลมาจากความคาดหวังทางสังคมตามสถานภาพ ตำแหน่ง และเจ้าหน้าที่ทางสังคมของแต่ละบุคคล ซึ่งผู้เขียนได้รวบรวมความหมายของบทบาทที่นักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้คำนิยามหรือคำจำกัดความปรากฏที่ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เมตริกองค์ประกอบความหมายของคำว่าบทบาท

นักการศึกษา ในประเทศและ ต่างประเทศ	กระทำตาม สิทธิและ หน้าที่	พฤติกรรม ที่คาดหวัง	ตำแหน่ง ทางสังคม	สามารถ คาดการณ์ ได้	จำแนก ชนิด ของบุคคล
อรุณ รักธรรม (2540)	/	/	/	/	
งามพิศ สัตย์สวณ (2540)	/	/		/	
ไพบูลย์ ช่างเรียน (2516)			/		/
สุพัตรา สุภาพ (2540)	/		/		
Parsons, T. (1979)	/		/		/
Linton, R. (1978)	/	/	/	/	
Cohen, J. M. (1987)	/	/		/	
Allport, G.W. (1973)	/	/		/	/

จากตารางที่ 1 พบว่า นักการศึกษาส่วนใหญ่ให้ความหมายคำว่า บทบาทว่าเป็นการกระทำตามสิทธิและหน้าที่ (7) รองลงมาตามลำดับได้แก่ เป็นตำแหน่งทางสังคม เป็นพฤติกรรมที่คาดหวัง สามารถคาดการณ์ได้ และเป็นการจำแนกชนิดของบุคคลเป็นลำดับท้าย (3) เมื่อเป็นเช่นนี้จึงสามารถสรุปตามตารางเมตริกนี้ได้ว่า บทบาทหมายถึง การที่บุคคลกระทำตามสิทธิและหน้าที่ตามตำแหน่งทางสังคม ซึ่งในบทความนี้เกี่ยวข้องกับบทบาทของพระวินยธิการที่ปฏิบัติงานตามสิทธิและหน้าที่ในปัจจุบัน

สภาพทั่วไปของพระวินยธิการในปัจจุบัน

ตำรวจพระเป็นคำที่ประชาชนทั่วไปทั่วไปใช้เรียกพระภิกษุที่ดำรงตำแหน่งพระวินยธิการ ซึ่งคำว่าพระวินยธิการบัญญัติขึ้นมาใช้อย่างเป็นทางการโดยพระสุเมธาธิบดีหรือเจ้าคณะกรุงเทพมหานครขณะนั้นอาศัยอำนาจตามความในข้อ 14(1) แห่งกฎหมายเถรสมาคมฉบับที่ 15 (พ.ศ.2535) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ มีความหมายว่า ”พระที่ทรงไว้ซึ่งพระวินัย” ซึ่งหมายถึง พระภิกษุ ที่ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าคณะจังหวัดหรือเจ้าคณะผู้ปกครองให้เป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนการปกครองของเจ้าอาวาสและเจ้าคณะปกครองเพื่อความเรียบร้อยถูกต้องและติดตามหลักพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช และคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน (พระธรรมสุธี, 2554) พระวินยธิการมีหน้าที่ตรวจตรา

จับกุม และสอบสวนดังเช่นเจ้าหน้าที่ตำรวจกล่าวคือ ทำหน้าที่ตรวจตรา ชี้แจง แนะนำพระภิกษุให้ปฏิบัติชอบตามกฎหมายที่กำหนด จับพระภิกษุที่ปฏิบัติไม่ดีไม่ชอบหรือประพฤติฝ่าฝืนมอบให้เจ้าอาวาส และช่วยเจ้าอาวาสดำเนินการสอบสวนตามควรแก่กรณี (สถาบันพระสงฆ์ราชธานี สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2558)

พระภิกษุที่ปฏิบัติงานในฐานะตำรวจพระไม่มีการเปิดรับสมัครแต่ใช้การคัดเลือกจากพระที่มีคุณสมบัติครบเกณฑ์อันประกอบด้วย (1) มีพรรษามากกว่า 5 ปี (2) มีระดับความรู้ชั้นมัธยมศึกษาหรือปริญญาตรีขึ้นไป (3) ร่างกายสมบูรณ์ไม่ทุพพลภาพ และ (4) ได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชา (พระธรรมสุธี, 2554) เมื่อพระภิกษุที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพระวินยาธิการหรือตำรวจพระจะได้รับบัตรประจำตัวที่มีอายุหนึ่งปีตามวาระการดำรงตำแหน่ง ซึ่งหากพระผู้นั้นมีผลงานจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพระวินยาธิการใหม่ได้อีก โดยพระภิกษุที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นตำรวจพระต้องปฏิบัติตามหลักความประพฤติปฏิบัติอันเหมาะสมเพื่อแสดงถึงคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงปฏิบัติในการเป็นตำรวจพระทั้งสิ้น 7 ข้อ (1) ต้องมีความอดทนอดกลั้นใจเย็นและสุ่มรอบคอบ (2) ต้องมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ รักษาหน้าที่ และปฏิบัติตามหน้าที่โดยถือหน้าที่เป็นสำคัญ (3) ต้องเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่และเสียสละ (4) ต้องให้ความเคารพยำเกรงและเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา (5) ต้องพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่อยู่เสมอและพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งแล้วโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎหมาย และกฎหมายอาญา (6) ต้องสุภาพอ่อนโยน นุ่มนวล ใช้ปิยวาจา และมีสมณสัญญาเพียบพร้อม และ (7) ต้องปฏิบัติงานเพื่องาน เพื่อการคณะ และเพื่อพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง (พระครูปลัดทะเล มหณณโว, 2553)

สถานที่สำหรับปฏิบัติงานของตำรวจพระในพื้นที่กรุงเทพมหานครเรียกว่า ศูนย์ปฏิบัติการพระวินยา ธิการคณะสงฆ์กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2552 มีศูนย์กลางอยู่ที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ซึ่งศูนย์นี้แบ่งเป็น 4 ประเภท (1) ศูนย์กลางคือ กองอำนวยการ (2) ศูนย์ปฏิบัติการคือ หน่วยปฏิบัติการที่รับเรื่องจากกองอำนวยการกลาง (3) ศูนย์ประสานงานคือ หน่วยงานที่คอยประสานการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการ และ (4) ศูนย์เฉพาะกิจคือ ที่พักรอการสอบสวน (พระธรรมสุธี, 2554) ซึ่งสถานที่ตั้งศูนย์พระวินยาธิการคณะสงฆ์กรุงเทพมหานครประกอบด้วย ศูนย์กลางได้แก่ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ศูนย์ปฏิบัติการ ได้แก่ เจ้าคณะเขตทุกเขตในกรุงเทพมหานคร (ตาราง 2) ศูนย์ประสานงาน ได้แก่ วัดแก้วฟ้าจุฬามณี วัดหัวลำโพง วัดยาง วัดเทพศิลา วัดเลา วัดเสมียนนารี และวัดพระไกรสิทธิ์ ศูนย์เฉพาะกิจ ได้แก่ วัดราชสิงขร วัดนางนอง วัดดอนเมือง วัดอมรินทราราม และวัดเวฬุวนาราม

ตารางที่ 2 สถานที่ตั้งศูนย์ปฏิบัติการพระวินยาธิการคณะสงฆ์กรุงเทพมหานคร

ลำดับ	ศูนย์ปฏิบัติการเขต	วัด	ลำดับ	ศูนย์ปฏิบัติการเขต	วัด
1	พระนคร	วัดอินทรวีหาร	2	ดุสิต	วัดปราสาทบุญญาวาส
3	ป้อมปราบ	วัดพลับพลาไชย	4	พญาไท	วัดมหาธาตุ
5	บางรัก	วัดมหาธาตุ	6	สัมพันธวงศ์	วัดชัยชนะสงคราม
7	บางเขน	วัดเสมียนนารี	8	สาทร	วัดยานนาวา
9	พระโขนง	วัดบางนาออก	10	คลองเตย	วัดคลองเตยใน
11	ลาดกระบัง	วัดบำรุงรี	12	หนองจอก	วัดเชตุพนวิมลมังคลาราม
13	มีนบุรี	วัดแสนสุน	14	บางกะปิ	วัดเทพศิลา
15	ลาดพร้าว	วัดพระเชตุพนฯ	16	ประเวศ	วัดอมรินทราราม
17	สวนหลวง	วัดยาง	18	บางซื่อ	วัดแก้วฟ้าจุฬามณี
19	คลองสามวา	วัดคณิกาผล	20	ทวีวัฒนา	วัดบูรณาวาส
21	จอมทอง	วัดนางนอง	22	ดอนเมือง	วัดเวฬุวนาราม
23	บางพลัด	วัดเทพากร	24	สายไหม	วัดชัยฤทธมาลา
25	ราษฎร์บูรณะ	วัดสารอด	26	คลองสาน	วัดพิชัยญาติการาม
27	บางขุนเทียน	วัดเลา	28	บางคอแหลม	วัดเรืองยศสุทธาราม
29	บางกอกใหญ่	วัดราชสิทธิาราม	30	ตลิ่งชัน	วัดรัชฎาธิฐาน
31	ธนบุรี	วัดปากน้ำ	32	บางแค	วัดบุญประดิษฐ์
33	ภาษีเจริญ	วัดปากน้ำ	34	บางกอกน้อย	วัดระฆังโฆสิตาราม
35	หนองแขม	วัดม่วง			

จากตารางที่ 2 พบว่า ศูนย์ปฏิบัติการมี 35 แห่ง มีพระวินยาธิการทั้งสิ้น 230 รูป (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2558) ศูนย์แต่ละศูนย์มีเจ้าคณะเขตของท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นประธานศูนย์รับผิดชอบ โดยมีเจ้าคณะแขวง เจ้าอาวาส เลขาเจ้าคณะเขต เลขาเจ้าคณะแขวง และพระวินยาธิการในเขตนั้นร่วมกันรับผิดชอบพื้นที่ของตนตัวอย่างเช่น ศูนย์ปฏิบัติการ เขตพญาไท ตั้งอยู่ที่วัดมหาธาตุ มีพระราชสิทธิมนีผู้เป็นเจ้าอาวาสเป็นประธานศูนย์ หรือศูนย์ปฏิบัติการเขตบางกะปิตั้งอยู่ที่วัดเทพศิลา มีพระราชปริยัติสุนทรผู้เป็นเจ้าอาวาสเป็นประธานศูนย์

บทบาทหน้าที่ของพระวินยาธิการ

การปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการพระวินยาธิการได้อาศัยกระบวนการในการปฏิบัติงานเป็นมาตรการดำเนินงานเกี่ยวกับพระภิกษุ สามเณรที่ประพฤติไม่เหมาะสมตามกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ 15 หมวดที่ 2 ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์กรณีตรวจพบพระภิกษุ สามเณรกระทำผิด มีการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ถวายคำแนะนำถ้า (ก) ความผิคนั้นไม่มีโทษร้ายแรงตามพระวินัย กฎ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศมหาเถรสมาคม (ข) ความผิคนั้นไม่เป็นโลกวิชชะ ไม่เป็นที่ตำหนิติเตียนของชาวโลก และ (ค) พระภิกษุสามเณรรูปนั้นกระทำความผิดเป็นครั้งแรก

2. ทำทัณฑ์บนถ้า (ก) ความผิคนั้นไม่มีโทษร้ายแรงแต่ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือ (ข) ความผิคนั้นเป็นโลกวิชชะเป็นที่ตำหนิติเตียนของชาวโลก (ค) พระภิกษุสามเณรรูปนั้นเคยได้รับการถวายคำแนะนำครั้งหนึ่งแล้ว และ (ง) พระภิกษุสามเณรรูปนั้นๆ กระทำผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

3. ลาสิกขาถ้า (ก) ความผิคนั้นมีโทษร้ายแรงตามพระวินัย กฎ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศมหาเถรสมาคม (ข) ความผิคนั้นมีโทษทางพระธรรมวินัยเล็กน้อยแต่เป็นโลกวิชชะเช่น การดื่มสุรา เล่นการพนัน (ค) พระภิกษุสามเณรรูปนั้นเจตนากระทำความผิดและประพฤติดุคเป็นอาชญา และ (ง) พระภิกษุสามเณรรูปนั้นเคยได้รับการถวายคำแนะนำและได้ทำทัณฑ์บนไว้แล้วแต่ยังฝ่าฝืนกระทำความผิคนั้นอีก

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำรวจพระจะออกปฏิบัติหน้าที่ตรวจพื้นที่ตามเขตรับผิดชอบอย่างน้อย 3 - 4 วันต่อสัปดาห์ตามสถานที่ต่าง ๆ (พระธรรมสุธี, 2554) ที่คาดว่าพระภิกษุอยู่และประพฤติดุคไม่เหมาะสมหรือตามที่ได้รับความแจ้งจากศูนย์ปฏิบัติการ เมื่อตำรวจพระตรวจพบพระภิกษุกระทำความผิดตามลักษณะอาการทั้ง 14 ที่ไม่สมควรจะดำเนินการตามแต่กรณีดังข้างต้น โดยลักษณะอาการที่ไม่สมควรของพระภิกษุทั้ง 14 ข้อมีดังนี้ (1) บินทบาตขาดความสำรวม (2) เรียไรโดยไม่ได้รับอนุญาต (3) เทียวเร่ร่อนเพื่อหาลาภสักการะ (4) พักค้างแรมตามบ้านเรือน (5) ปักกลดในชุมชน (6) นุ่งห่มไม่เรียบร้อย (7) เข้าร่วมพิธีสงฆ์โดยไม่ได้รับฎีกา (8) กล่าวถ้อยคำไม่เหมาะสม (9) พักอาศัยอยู่กับมาตุคาม (10) พักอาศัยในพื้นที่ป่าสงวนหรือที่สาธารณะเพื่อสร้างที่สงฆ์ (11) ตั้งสำนักทรง (12) พักอาศัยอยู่ในที่โจคร (13) เล่นการพนัน และ (14) อาการที่ไม่เหมาะสมอย่างอื่น เช่น เสพยาเสพติด ดื่มสุรา ก่อความวุ่นวายในสถานที่ราชการ

อย่างไรก็ดีในหลายกรณีที่เกิดขึ้นพบว่า พระภิกษุมีอาการที่ไม่สมควรนอกเหนือจาก 14 ข้อตามข้างต้น และอาจไม่ปรากฏในพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงามแห่งสังฆมณฑลจึงให้พระวินยาธิการหรือตำรวจพระยึดหลักมหาปเทศ 4 ประการประกอบการวินิจฉัยลงโทษ ซึ่งได้แก่

1. สิ่งใดไม่ทรงห้ามไว้ว่าไม่ควรแต่เข้ากับสิ่งเป็นกบปียะ ขัดต่อสิ่งที่เป็นกบปียะ สิ่งนั้นไม่ควร
2. สิ่งใดไม่ทรงห้ามไว้ว่าไม่ควรแต่เข้ากับสิ่งเป็นกบปียะ ขัดต่อสิ่งที่เป็นกบปียะ สิ่งนั้นควร
3. สิ่งใดไม่ได้ทรงอนุญาตไว้ว่าควรแต่เข้ากับสิ่งเป็นกบปียะ ขัดต่อสิ่งที่เป็นกบปียะ สิ่งนั้นไม่ควร
4. สิ่งใดไม่ได้ทรงอนุญาตไว้ว่าควรแต่เข้ากับสิ่งเป็นกบปียะ ขัดต่อสิ่งที่เป็นกบปียะ สิ่งนั้นควร

ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการปฏิบัติงานของตำรวจพระเป็นงานที่หนักหนาสาหัสเนื่องจากวัดในกรุงเทพมหานครมีมากถึง 452 วัด แบ่งเป็นวัดราษฎร์และพระอารามหลวง โดยวัดราษฎร์ประกอบด้วยมหานิกาย 326 ธรรมยุต 20 จินนิกาย 4 อนัมนิกาย 7 ส่วนพระอารามหลวงประกอบด้วยมหานิกาย 74

และธรรมยุต 21 ซึ่งรวมแล้วมีพระภิกษุมากถึง 16,007 รูป โดยแยกเป็นพระภิกษุมหานิกายจำนวน 14,158 รูป และพระภิกษุธรรมยุต 1,849 รูป (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2558) ยังไม่รวมพระเถื่อนพระปลอมที่มีอีกจำนวนมาก จึงเป็นการยากที่ตำรวจพระจะสอดส่องตรวจตราให้ครบจากจำนวนตำรวจพระหรือพระวินยาธิการที่มีเพียงแค่ 320 รูป ซึ่งการปฏิบัติของตำรวจพระจะออกปฏิบัติตามสถานที่ต่างๆ ที่มีผู้คนพลุกพล่านสัญจรไปมาเป็นแหล่งชุมนุมที่ซึ่งเป็นสถานที่พระภิกษุสามเณรหาจังหวะหรือโอกาสในการประพฤติตนไม่เหมาะสม และเมื่อมีผู้แจ้งว่ามีพระภิกษุสามเณรประพฤติตนไม่เหมาะสม ณ สถานที่แห่งใด พระวินยาธิการพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่หรือฆราวาสจะออกไปตรวจตราดูแลความเรียบร้อยว่ามีพระภิกษุสามเณรบริเวณสถานที่ที่รับแจ้งหรือไม่ (พระครูปลัดทะเล มหณณโว, 2553) ซึ่งสังเกตได้ว่าการตรวจตรา จับกุม และสอบสวนของพระวินยาธิการคล้ายคลึงกับลักษณะงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่เรื่องทำนองนี้พระครูศรีรัตนคุณ เจ้าคณะเขตบางซื่อ เจ้าอาวาสวัดแก้วฟ้าจุฬามณี ในฐานะหัวหน้าพระวินยาธิการส่วนกลางกล่าวว่า

พระวินยาธิการปฏิบัติงานคล้ายๆ กับตำรวจเหมือนกันแต่ว่าบทลงโทษของเรานั้น ถ้าเป็นการผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ เราก็ว่ากล่าวตักเตือนคำแนะนำให้ประพฤติตัวเสียใหม่ แต่ถ้าเป็นความผิดมากกว่านี้ เช่น มาปักกลดในสถานที่ที่ไม่ถูกต้องหรือมาบิณฑบาตยืนปักหลักอยู่กับที่ ประพฤติปฏิบัติติดต่อกันหลาย ๆ ครั้งก็จะภาคทัณฑ์ และถ้ากล่าวตักเตือนแล้วยังไม่เชื่อ ขั้นสุดท้ายก็ต้องให้สละสมณเพศหรือลาสิกขาไป แต่บางกรณีมีผู้ไม่ยอมรับผิดก็จะมีการสอบสวน โดยดูใบสุทธิสอบถามที่มาที่ไป แล้วบันทึกถ้อยคำไว้ ซึ่งจะทำให้เราวินิจฉัยได้ว่าภิกษุรูปนั้นเป็นพระจริงหรือพระปลอม (ผู้จัดการออนไลน์, 2550ก)

ปัญหาการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการ

ด้วยความที่เพิ่งจัดตั้งศูนย์พระวินยาธิการคณะสงฆ์กรุงเทพมหานครและศูนย์ในแต่ละภาคไม่นานนัก การบริหารงานของศูนย์ต่าง ๆ จึงยังไม่คล่องตัวเท่าที่ควร ส่งผลให้การปฏิบัติงานของวินยาธิการไม่ราบรื่นเกิดอุปสรรคหลายด้าน งานวิจัยที่เกี่ยวกับพระวินยาธิการระบุว่า ปัญหาของพระวินยาธิการส่วนใหญ่ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ พระวินยาธิการบางรูปไม่เข้าใจบทบาทของตัวเองและไม่มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่รวมถึงจำนวนในการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการยังไม่เพียงพอต่อภาระงาน (พระบุญทอด สีนวนนา, 2559; พระครูปลัดทะเล มหณณโว, 2553) ปัญหาดังกล่าวคณะสงฆ์เจ้าคณะผู้ปกครองรับทราบและพยายามลดข้อบกพร่อง ตัวอย่างเช่น การเปิดอบรมพระวินยาธิการในเขตปกครองสงฆ์จังหวัดหนองคายจัดสัมมนาให้ความรู้และทบทวนบทบาทของพระวินยาธิการในการสอดส่องดูแลตรวจตราพฤติกรรมของพระภิกษุสามเณรที่ประพฤติตนไม่สมควร (ข่าวออนไลน์หนองคาย, 2559) รวมถึงพระวินยาธิการภาค 16-18 ที่คณะสงฆ์เจ้าคณะผู้ปกครองจัดประชุมให้แก่พระวินยาธิการ (กัลป์ยาณมิตร, 2558) และการเสนอให้จัดตั้งตำรวจพระด้านไซเบอร์ขึ้นมาโดยการเฉพาะเพื่อแก้ปัญหาการประพฤติไม่เหมาะสมในโลกออนไลน์ของพระภิกษุสามเณร (สปริงนิวส์, 2558) มุ่งหวังให้ตำรวจพระช่วยเหลือสนับสนุนการปกครองของเจ้าอาวาส และเจ้าคณะผู้ปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล

ผลงานวินยาศึกษาในหลายจังหวัดต่างเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคมไทยเช่น ภาคเหนือในจังหวัด เชียงใหม่ พระปลัดชำนาญอินทนะปัญโญซึ่งเป็นพระวินยาศึกษาร่วมจับกุมพระเฒ่าเมาสุราบีบคอแม่ชี ขอนอนด้วย (ไทยรัฐออนไลน์, 2558) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดมหาสารคาม พระปลัดอุทัย อุทัย ผู้เป็นพระวินยาศึกษาสอบสวนพระภิกษุกรณีมั่วสีกาหอพักโรงแรม (ผู้จัดการออนไลน์, 2550ก) ภาคใต้จังหวัดชุมพร พระปลัดศิริโชค สิริธมโมผู้เป็นตำรวจพระแจ้งให้คณะสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ในจังหวัด ทราบเพื่อปิดสำนักสงฆ์กรณีพระมั่วยาเสพติด (ไทยรัฐออนไลน์, 2557ข) ภาคตะวันออกจังหวัดระยอง พระปลัดสมศักดิ์ โสธาสโร ในฐานะตำรวจพระเข้าจับกุมเจ้าอาวาสวัดเทพนิมิตกรณมีมีพฤติกรรม เสพเมถุนกับเณร (เอ็มไทย, 2552) หรือในปริณทณจังหวัดนนทบุรีที่พระสมุห์ไพโรจน์ในฐานะตำรวจ พระจับหลวงพี่ค้ำห้องสีกา (ไทยรัฐออนไลน์, 2557ก) ซึ่งจากตัวอย่างที่ยกมาเป็นเพียงผลงานส่วนหนึ่งของ ตำรวจพระภุช ในส่วนตำรวจพระเมืองกรุงก็เร่งสร้างผลงานโดยจัดประชุมพระวินยาศึกษาที่วัด สามพระยา มีมติเพิ่มพระวินยาศึกษาเป็น 500 รูป เพื่อให้ปฏิบัติงานสอดส่องดูแลครอบคลุมทุกเขต ทัวกรุงเทพฯ (มติชนออนไลน์, 2558) แก่ปัญหาการบิณฑบาตของพระที่บวชอย่างไม่ถูกต้องและ การเดินเรียจจากพระต่างด้าวอันเป็นปัญหาสำคัญในขณะนี้

ทั้งนี้ปัญหาของพระภิกษุในกรุงเทพมหานครไม่ใช่มีเพียงสองปัญหาข้างต้นเท่านั้น ปัญหา พวกที่บวชโดยหวังประโยชน์ในการบวชเช่น ทำผิดแล้วหนีมาบวช ไม่มีที่ทางทำมาหากินแล้วบวช บวชเพื่อหวังผลประโยชน์จากความศรัทธาของชาวบ้านเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่รอเวลาปะทุออกมา ทั้งสิ้น พระวินยาศึกษาหรือตำรวจพระควรเข้ามามีบทบาทเพื่อลดปัญหาให้แก่พระพุทธศาสนาโดยอาจ ทำหน้าที่เสมือนนักสืบหรือตำรวจสายสืบสวนและกำหนดอำนาจหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร ในพระธรรมวินัย ซึ่งในการปฏิบัติต้องเดินหน้าอย่างจริงจังไม่ใช่รอแต่ปัญหาหรือรับเรื่องร้องเรียนแล้ว จึงแก้ไข ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันอำนาจต่อตำรวจพระเนื่องจากให้อำนาจพระวินยาศึกษาลงนิคกรรม แก่พระภิกษุสามเณรที่ล่วงละเมิดพระธรรมวินัยมากกว่าเดิม อันส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานที่นับวัน จะทวีความรุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งตามเมืองใหญ่เศรษฐกิจดีอันเป็นแหล่งรวมของมรคาศาสนา

แม้ว่าอำนาจของวินยาศึกษามีมากกว่าเดิมแต่หากผู้ปฏิบัติงานตำรวจพระยังคงไม่เพียงพอเช่นปัจจุบัน การแก้ปัญหาพระภิกษุที่ประพฤติตนไม่สมควรอาจไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ไทยและอาจไม่เกิดประสิทธิผลดังหวังได้ การบำรุงขวัญกำลังใจในการปฏิบัติของวินยาศึกษาจึงเป็น เรื่องสำคัญที่มีอามองข้ามได้ ผู้มีอำนาจในการพิจารณาควรสนับสนุนสวัสดิการ ค่าตอบแทน รวมถึง การพิจารณาเลื่อนยศตำแหน่งเพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้แก่พระภิกษุที่ปฏิบัติหน้าที่วินยาศึกษาเชื่อเป็น อย่างยิ่งว่าหากผู้มีอำนาจพิจารณาปรับเปลี่ยนจากที่เป็นในปัจจุบัน ปัญหาเรื่องตำรวจพระไม่เพียงพอ ต่อการปฏิบัติงานต้องดีกว่าปัจจุบันอย่างแน่นอน

สรุปและข้อเสนอแนะ

พระภิกษุผู้ซึ่งปฏิบัติงานตำรวจพระในปัจจุบันนับว่าได้แสดงบทบาทเป็นผู้เสียสละอยู่หลาย ด้านทั้งเสียสละความสุขส่วนตัว เสียสละเวลา เสียสละงานที่ตนพึงได้พึงมี แม้แต่เรื่องเล็กน้อย ดังเช่น ค่าพาหนะในการออกตรวจงานก็ต้องเสียสละปัจจัยส่วนตัว ถึงเวลาแล้วที่ผู้มีอำนาจในการพิจารณา ควรสนับสนุนสวัสดิการ ค่าตอบแทน การพิจารณาเลื่อนยศตำแหน่งเพื่อเป็นขวัญกำลังใจ และกำหนด

ขอบเขตอำนาจหน้าที่หรือบทบาทให้แก่พระภิกษุที่ปฏิบัติหน้าที่ตำรวจพระ เนื่องจากการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการหรือตำรวจพระมีความสำคัญต่อการดูแลความสงบเรียบร้อยของคณะสงฆ์ ในพระพุทธศาสนาของสังคมไทยซึ่งปัจจุบันเหลือพระภิกษุที่ปฏิบัติงานวินยาธิการไม่มากนัก

ตำแหน่งพระวินยาธิการยังไม่มีกฎหมายรับรองเป็นรูปธรรม ทำให้การปฏิบัติงานไม่เกิดความคล่องตัวเนื่องจากการจะดำเนินการใด ๆ ต่อพระภิกษุที่ประพฤติปฏิบัติตนไม่เหมาะสมไม่มีอำนาจในการลงโทษโดยตรง ต้องพาไปให้เจ้าคณะผู้ปกครองในท้องถิ่นนั้นๆ วินิจฉัยลงโทษซึ่งหลายกรณียังต้องอาศัยความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงเห็นสมควรให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและมหาเถรสมาคมร่วมพิจารณาแนวทางแก้ไขด้วยการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของพระวินยาธิการโดยบัญญัติไว้ในพระธรรมวินัยให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม เพื่อให้พระวินยาธิการหรือตำรวจพระปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากกว่าที่เป็นในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

กัลยาณมิตร. (2558). **ประชุมพระวินยาธิการภาค 16 17 และ 18**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

http://www.kalyanamitra.org/th/meritnews_detail.php?i=2606

(2559, 22 พฤศจิกายน).

ข่าวออนไลน์หนองคาย. (2559). **พิธีเปิดการประชุมสัมมนาพระวินยาธิการในเขตปกครอง**

คณะสงฆ์จังหวัดหนองคาย (ภาค 8). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

http://nongkhainewsonline.blogspot.com/2016/03/8_15.html?view=flipcard

(2559, 22 พฤศจิกายน).

ไทยรัฐออนไลน์. (2557ก). **จับสึกหลวงพี่เจอในห้องสีกา อ้างมาหาผ้าป่า**. [ออนไลน์],

เข้าถึงได้จาก: <http://www.thairath.co.th/content/465559> (2559, 22 พฤศจิกายน).

ไทยรัฐออนไลน์. (2557ข). **ปิดสำนักสงฆ์ดังชุมพร พระมั่วยาเสพติด**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

<http://www.thairath.co.th/content/460433> (2559, 22 พฤศจิกายน).

ไทยรัฐออนไลน์. (2558). **แฉจับสึก! พระเฒ่าเมาสุรา บุกบีบคอแม่ชีขอนแก่นด้วย**. [ออนไลน์],

เข้าถึงได้จาก: <http://www.siam55.com/news18084.html> (2559, 21 พฤศจิกายน).

ผู้จัดการออนไลน์. (2550ก). **จับสึกพระมั่วสีกาคาห้องพักโรงแรม**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://www.2manager.co.th/crime/viewnews.aspx?newsid=9500000065502&tabid=3&>

<http://www.2manager.co.th/crime/viewnews.aspx?newsid=9500000065502&tabid=3&> (2559, 22 พฤศจิกายน).

พระครูปลัดทะเล มหณณโว. (2553). **บทบาทของพระวินยาธิการตามทัศนะของพระสงฆ์**

ในเขตพญาไทกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมสุธี. (2554). **คู่มือศูนย์ปฏิบัติการพระวินยาธิการคณะสงฆ์กรุงเทพมหานคร**.

(พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

- พระบุญทนต์ สีนวนนา. (2559). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของพระวินยาธิการเพื่อความยั่งยืนของคณะสงฆ์ภาค 9. **สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย** ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 22(1): 61-69. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: http://www.apheit.siam.edu/journal/Vol22No1JanMay2016/9_boonto d.pdf (2559, 21 พฤศจิกายน).
- มติชนออนไลน์. (2558). **เจ้าคณะกทม. ชี้เพิ่มตำรวจพระสองเท่า ครอบคลุมพื้นที่ดูแลความเรียบร้อยทุกเขตในกทม.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://www.m.matichon.co.th/read news.php?newsid=1428319136> (2559, 22 พฤศจิกายน).
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2558). **ข้อมูลพื้นฐานทางพระพุทธศาสนาปี 58.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://www.onab.go.th/ebookdata/2558.pdf> (2559, 20 พฤศจิกายน).
- สถาบันพระสงฆ์สงฆ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2558). **คู่มือพระวินยาธิการ.** กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สปริงนิวส์. (2558). **พศ. เตรียมตั้งพระวินยาธิการด้านไซเบอร์ปราบอาจารย์.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://www.springnews.co.th/social/240909> (2559, 22 พฤศจิกายน).
- สารานุกรมเสรี. (2559). **ความหมายคำว่าพระภิกษุ.อนาจาร.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://th.wikipedia.org/wiki/%e0%b8%a05b8%b4%b8%b1> (2559, 20 พฤศจิกายน).
- เอ็มไทย. (2552). **จับสมภาร ต่ยมณเฑาะว์ คากุฎีวัดตั้งระยอง.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://news.mthai.com/hot-news/general-news/64835.html> (2559, 21 พฤศจิกายน).
-